

Asia: VN/30511/2023

Työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntö hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi työriitojen sovittelusta ja eräiden työtaistelutoimenpiteiden edellytyksistä annetun lain muuttamisesta

Lausunnot

Yleiset huomiot

Posti- ja logistiikka-alan unioni PAU ry vastustaa hallituksen suunnitelmaa rajoittaa valtakunnansovittelijan sovittelumahdollisuuksia. Mikäli hallituksen suunnitelma sovittelijan toimintamahdollisuuksien rajaamiseksi toteutuu, ei sovittelu enää pysty täyttämään tarkoitustaan ja koko valtakunnansovitteluinstituutio voitaisiin saman tien lakkauttaa kokonaan. Hallitus toteaa itsekin esityksessään, että tarkoituksena on tuoda lainsäädäntöön periaate, jota sovittelutoiminnassa on jo pitkään noudatettu käytännössä. Tähän saakka periaatteen noudattaminen on kuitenkin perustunut vapaaehtoisuuteen, kunnioittanut työmarkkinaosapuolten sopimusvapautta ja mahdollistanut työnantajapuolen yksipuolisesti ilmoittamasta nk. yleisestä linjasta poikkeamisen tarpeen mukaan. Jatkossa sovittelija ei voisi ottaa tehokkaasti huomioon alakohtaisia eroja, palkanmaksuvaraa tai esimerkiksi sukupuolten palkkatasa-arvon edistämistä.

”Yleinen linja” on terminä tulkinnanvarainen ja epäselvä. Suurella todennäköisyydellä osapuolten kesken on eri näkemys siitä, miten ja milloin ”yleinen linja” muodostuu. Hallituksen esitys ei teknisiltä ominaisuuksiltaan yllä lainvalmistelun vaatimalle tasolle. PAU yhtyy myös oikeuskanslerin lausunnossaan antamaan kritiikkiin hallituksen esityksen perustelujen riittävydestä ja hyväksyttävyydestä.

PAU on erittäin huolissaan siitä, ettei hallitus tunnu enää välittävän Suomea sitovista kansainvälisistä sopimuksista. PAU yhtyy palkansaajakeskusjärjestöjen 30.5.2024 antamassa erivävässä mielipiteessä esiin tuotuihin huomioihin hallituksen esityksen sekä ILO:n sopimusten sekä EU-oikeuden välisistä ristiriidoista.

Nykytila ja sen arviointi

Posti- ja logistiikka-alan unioni PAU ry tuo esille, että Suomen työmarkkinat ovat perustuneet työmarkkinaosapuolten keskinäiseen luottamukseen ja sopimisvapauteen. Sopimisvapaus mahdollistaa molempia osapuolia tyydyttävien ratkaisujen neuvottelemisen ja kompromissien hakemisen. Neuvotteluissa pystytään tavoittelemaan parhaita alakohtaisia ratkaisuja, joissa otetaan huomioon muun muassa erilaiset palkanmaksuvarat. Valtakunnansovittelijan tehtävänä on ollut edistää työmarkkinoiden toimivuutta ja edistää sovintoa silloin, kun työmarkkinaosapuolet eivät ole itsenäisesti löytäneet sopua. Hallituksen esitys tarkoittaisi, ettei valtakunnansovittelija voisi sovintoesityksessään toimia samalla laajuudella kuin mitä työmarkkinaosapuolet voivat itsenäisesti sopia. Sovittelijan pöydän ympärillä voitaisiin jatkossakin käydä juomassa kuppi kahvia, mutta hallituksen esitys tuhoaisi sovittelun hyödyt. Miksi työmarkkinaosapuolet osallistuisivat sovitteluun, jos sovittelun lopputulos olisi ennalta tiedossa ja sovittelun ulkopuolella osapuolilla olisi laajempi sopimisvapaus?

Yleisperustelut luvut 3–6

-

Pykälät ja säännöskohtaiset perustelut

1 § *Lain tarkoitus ja soveltamisala*

-

3 § *Valtakunnansovittelijan tehtävät*

Posti- ja logistiikka-alan unioni PAU ry vastustaa hallituksen suunnitelmaa rajata sovittelulautakunnan puheenjohtajaksi ainoastaan valtakunnansovittelija tai tämän määräämä sivutoiminen sovittelija. PAU katsoo, että sovittelulautakunnan puheenjohtajana tulisi voida jatkossakin toimia myös muu taho sovittelun tehokkaan ja tarkoituksenmukaisen toiminnan varmistamiseksi. Tilanteissa, joissa alkuperäisen sovittelijan johdolla ei ole päästy sopuun, voi tapauskohtaisesti olla tarpeen valita puheenjohtajaksi ulkopuolinen taho. Valtakunnansovittelija toimii joka tapauksessa sovittelulautakunnan tukena. Hallitus, joka uhoaa purkavansa turhaa byrokratiaa ja sääntelyä, on omalla toiminnallaan muuttamassa toimivia rakenteita jäykemmiksi ja säännellymmiksi.

11 § *Sovinnon aikaansaaminen*

Posti- ja logistiikka-alan unioni PAU ry ei näe tarvetta esitetyille muutoksille. Hallituksen esityksessä todetaan itsessäänkin, että tarkoituksena on tuoda lainsäädännön tasolle periaate, jota sovittelutoiminnassa on jo pitkään noudatettu. Näin ollen esitetyllä muutoksella olisi ainoastaan negatiivisia vaikutuksia – esitetyt rajoitukset eivät mahdollista mitään vaan ainoastaan rajoittavat toimivaa järjestelmää.

13 § *Sovintoehdotus ja sovittelun keskeyttäminen*

-

5 §

-

6 §

Oksanen Veera
Posti- ja logistiikka-alan unioni PAU ry